

Drinkwaterbalans voor Vlaanderen 2013

DOCUMENTBESCHRIJVING

Titel

Drinkwaterbalans voor Vlaanderen – jaar 2013

Samenstellers

Afdeling Operationeel Waterbeheer, VMM
Dienst Lokaal Waterbeheer, Team Watervoorziening en -gebruik

Inhoud

Dit rapport geeft inzicht in de hoeveelheid water die gewonnen, geproduceerd, geleverd en verbruikt wordt per watermaatschappij. De rapportering maakt het mogelijk een balans op te maken van winning, productie en verbruik in Vlaanderen of in andere regio's. Daarnaast bevat dit rapport ook cijfers van het niet-geregistreerd verbruik.

Wijze van refereren

VMM (2014), Drinkwaterbalans voor Vlaanderen – jaar 2013

Verantwoordelijke uitgever

Michiel Van Peteghem, Afdelingshoofd Lucht, Milieu en Communicatie
Vlaamse Milieumaatschappij

Vragen in verband met dit rapport

Vlaamse Milieumaatschappij
A. Van de Maelestraat 96
9320 Erembodegem
Tel: 053 72 62 10
Fax: 053 71 10 78
info@vmm.be

Depotnummer

D/2014/6871/031

INHOUDSTAFEL

1	Inleiding	7
2	Drinkwaterbalans 2013	9
3	Productie door de Vlaamse drinkwater- maatschappijen	10
3.1	Winning van ruwwater	10
3.2	Inkoop en verkoop van ruwwater	12
3.3	Productie van drinkwater	12
3.3.1	Productie in 2013	12
3.3.2	Productieverlies in 2013.....	13
3.3.3	Langetermijntrends	14
4	Drinkwatertransfer binnen / buiten Vlaanderen	17
4.1	Aankoop en verkoop binnen Vlaanderen	17
4.2	Aankoop en verkoop met naburige gewesten en landen.....	17
4.2.1	Data 2013.....	17
4.2.2	Trends	19
5	Distributie van drinkwater	21
5.1	Drinkwaterlevering en gebruik.....	21
5.1.1	Data 2013.....	21
5.1.2	Langetermijn trends	23
5.2	Niet-geregistreerd verbruik.....	23
5.2.1	Data 2013.....	23
5.2.2	Trends	24
6	Conclusies	25

FIGUREN

Figuur 1: Watermaatschappijen in Vlaanderen.	8
Figuur 2: Waterbalans 2013 (volumes uitgedrukt in miljoen m ³).	9
Figuur 3: Het aandeel (%) gewonnen water verdeeld over oppervlaktewater en grondwater, en verdeeld in en buiten Vlaanderen per watermaatschappij (2013).	11
Figuur 4: Het aandeel (%) geproduceerd water per watermaatschappij.	13
Figuur 5: Gegevens totale productie drinkwater (m ³) door Vlaamse watermaatschappijen, opgesplitst in oppervlakte- en grondwater, tussen 2001 en 2013.	15
Figuur 6: Gegevens productie drinkwater (m ³) binnen Vlaanderen, opgesplitst in oppervlakte- en grondwater, tussen 2001 en 2013.	15
Figuur 7: Gegevens productie drinkwater (m ³) buiten Vlaanderen, opgesplitst in oppervlakte- en grondwater, tussen 2001 en 2013.	16
Figuur 8: Drinkwater transfer van watermaatschappijen in Vlaanderen met de naburige gewesten en landen.	19
Figuur 9: Evolutie van de aankoop van drinkwater uit naburige gewesten en landen.	20
Figuur 10: Het aandeel abonnees per watermaatschappij in Vlaanderen.	21
Figuur 11: Evolutie volume (m ³) geleverd drinkwater tussen 2001 en 2013.	23
Figuur 12: Evolutie van het % niet geregistreerd verbruik t.o.v. input distributie.	24

TABELLEN

Tabel 1: Gewonnen ruwwater (m ³) per type water voor de productie van drinkwater door de Vlaamse watermaatschappijen.	10
Tabel 2: Verschil van het gewonnen ruwwater (m ³) voor het jaar 2013 ten opzichte van het jaar 2012.	11
Tabel 3: Geproduceerd drinkwater (m ³) door de Vlaamse watermaatschappijen.	12
Tabel 4: Verschil van het geproduceerde drinkwater (m ³) voor het jaar 2013 ten opzichte van het jaar 2012.	13
Tabel 5: Productieverlies (m ³) en het % ruwwater dat verloren tijdens het productieproces binnen Vlaanderen.	14
Tabel 6: Aankoop en verkoop van drinkwater (m ³) binnen Vlaanderen.	17
Tabel 7: Aankoop en verkoop van drinkwater (m ³) in Wallonië.	18
Tabel 8: Aankoop en verkoop van drinkwater (m ³) in Brussel.	18
Tabel 9: Aankoop en verkoop van drinkwater (m ³) in Nederland.	18
Tabel 10: Aankoop en verkoop van drinkwater (m ³) in Frankrijk.	18
Tabel 11: Drinkwater transfer van Vlaanderen met de naburige gewesten en landen.	18
Tabel 12: Aantal abonnees per watermaatschappij in 2013.	21
Tabel 13: Geleverd drinkwater (m ³) aan huishoudelijke abonnees in Vlaanderen.	22
Tabel 14: Geleverd drinkwater (m ³) aan niet-huishoudelijke abonnees in Vlaanderen.	22
Tabel 15: Niet-geregistreerd verbruik (m ³) drinkwater in Vlaanderen.	24

Begrippen

Termen die meermaals terugkomen, worden hieronder gedefinieerd. De termen zijn alfabetisch gerangschikt.

<i>Term</i>	<i>Verklaring</i>
Abonnee	elke natuurlijke of rechtspersoon die een recht heeft ten aanzien van een onroerend goed dat aangesloten is op een openbaar waterdistributienetwerk en aan wie de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk door dat waterdistributienetwerk drinkwater levert
Afnemer	elke klant die geen abonnee is en aan wie de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk water levert
Ander water	tweedecircuitwater en al het water dat aangewend wordt voor huishoudelijke, agrarische of industriële toepassingen, ongeacht de herkomst van dat water maar dat geen drinkwater is
Drinkwater	water dat voldoet aan de eisen gesteld aan water voor menselijke consumptie = al het water dat onbehandeld of na behandeling bestemd is voor drinken, koken, voedselbereiding, vaat of persoonlijke hygiëne, ongeacht de herkomst en ongeacht of het water wordt geleverd via een waterdistributienetwerk of via een private waterwinning, uit een tankschip of tankauto, of in flessen of verpakkingen, met uitzondering van: <ul style="list-style-type: none"> a) natuurlijk mineraalwater dat als zodanig erkend is krachtens het koninklijk besluit van 8 februari 1999 betreffende natuurlijk mineraalwater en bronwater; b) water dat een geneesmiddel is
Drinkwaterdecreet	het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending
Gewonnen water	alle gewonnen water, ook het water dat niet gewonnen wordt met als doel productie van drinkwater maar met als doel als ruwwater of ander water verhandeld te worden; dat bevat echter geen oppervlaktewater dat gewonnen wordt om na zuivering 'direct' te infiltreren in de waterlaag waaruit het later weer opgepompt wordt
Huishoudelijke abonnee	alle abonnees die geen 'niet huishoudelijke abonnee' zijn; dat zijn abonnees zonder ondernemingsnummer
Niet-huishoudelijke abonnee	een niet-huishoudelijke abonnee is een abonnee die een onderneming is zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen; dat zijn abonnees met een ondernemingsnummer
Ruwwater	water voor productie (dat verder in de cyclus omgezet wordt in drinkwater of ander water)
Watermaatschappij	een exploitant die een openbaar waterdistributienetwerk door leidingen beheert (in Vlaanderen of buiten Vlaanderen)
Waterproductiecentrum	de plaats waar oppervlaktewater of grondwater behandeld wordt tot water bestemd voor menselijke consumptie of ander water
Waterverkoopreglement	het besluit van de Vlaamse Regering houdende bepalingen van rechten en plichten van de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk en hun klanten, met betrekking tot de levering van water bestemd voor menselijke consumptie, de uitvoering van de saneringsverplichting en het algemeen waterverkoopreglement van 8 april 2011

1 Inleiding

Inhoud en doel van rapport

Dit rapport geeft inzicht in de hoeveelheid water die gewonnen, geproduceerd, geleverd en verbruikt wordt in kader van de openbare drinkwatervoorziening in Vlaanderen.

De rapportering maakt het mogelijk een balans op te maken van winning, productie en distributie in Vlaanderen.

In samenwerking met de WaterRegulator¹ werd het volume aan water bestemd voor menselijke consumptie opgevraagd.

Deze informatie werd opgevraagd opgedeeld in:

- winning (oppervlaktewater of grondwater);
- aankoop en verkoop van ruwwater;
- productie van drinkwater;
- aankoop en verkoop van drinkwater;
- verkoop aan abonnees binnen het eigen distributiegebied;
- niet-geregistreerd verbruik.

Wetgeving

Het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending stelt in artikel 3 een duurzame watervoorziening en een duurzaam watergebruik.

Artikel 27 van het besluit van 8 april 2011 van het Algemeen Waterverkoopreglement² behandelt de jaarlijkse rapportering van o.a. het duurzame watergebruik inclusief lekverliezen.

Het ministerieel besluit³ van 12 december 2011 over de rapportering van het Algemeen Waterverkoopreglement stelt in artikel 5 dat de exploitant minstens volgende gegevens moet aanleveren over het duurzaam watergebruik en lekverliezen:

- 1° het niet-geregistreerd verbruik uitgedrukt als percentage van het totaal gedistribueerde volume drinkwater;
- 2° het lekverlies uitgedrukt als percentage van het totaal gedistribueerde volume drinkwater.

De watermaatschappijen leverden nog geen cijfers aan over lekverlies. Er is namelijk nog geen overeenstemming over hoe dit lekverlies gedefinieerd en / of berekend moet worden.

¹ De WaterRegulator = de reguleringsinstantie zoals bedoeld in het Drinkwaterdecreet.

² Besluit van de Vlaamse Regering van 8 april 2011 houdende bepalingen van rechten en plichten van de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk en hun klanten met betrekking tot de levering van water bestemd voor menselijke consumptie, de uitvoering van de saneringsverplichting en het algemeen waterverkoopreglement

³ Ministerieel besluit betreffende de rapportering over de toepassing van de bepalingen uit het besluit van de Vlaamse regering houdende bepalingen van rechten en plichten van de exploitanten van een openbaar waterdistributienetwerk en hun klanten met betrekking tot de levering van water bestemd voor menselijke consumptie, de uitvoering van de saneringsverplichting en het algemeen waterverkoopreglement

Organisatie van de openbare watervoorziening in Vlaanderen

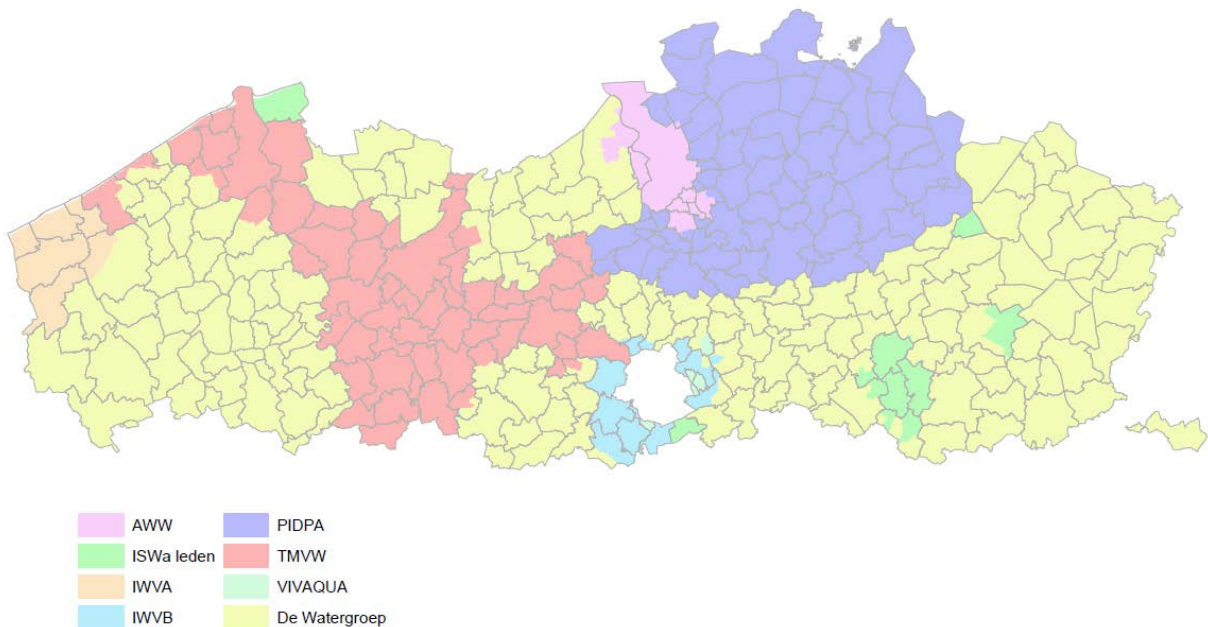
In 2013 waren tien watermaatschappijen actief in Vlaanderen.

IWM, Knokke-Heist en Hoeilaart behoren tot het samenwerkingsverband ISWa. In dit rapport worden de resultaten van de leden van ISWa samen gebundeld.

Het betreft de:

AWW	Antwerpse Waterwerken
De Watergroep	
ISWa	Intercommunaal Samenwerkingscomité van Waterbedrijven
IWVA	Intercommunale Waterleidingmaatschappij van Veurne-Ambacht
IWVB	Intercommunale voor Waterbedeling in Vlaams-Brabant
Pidpa	Provinciaal en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen
TMVW	Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening
VIVAQUA	

VIVAQUA is een Vlaamse drinkwatermaatschappij die een beperkt afzetgebied heeft in Vlaanderen én tegelijkertijd een Brusselse drinkwatermaatschappij die water verkoopt aan andere Vlaamse watermaatschappijen.

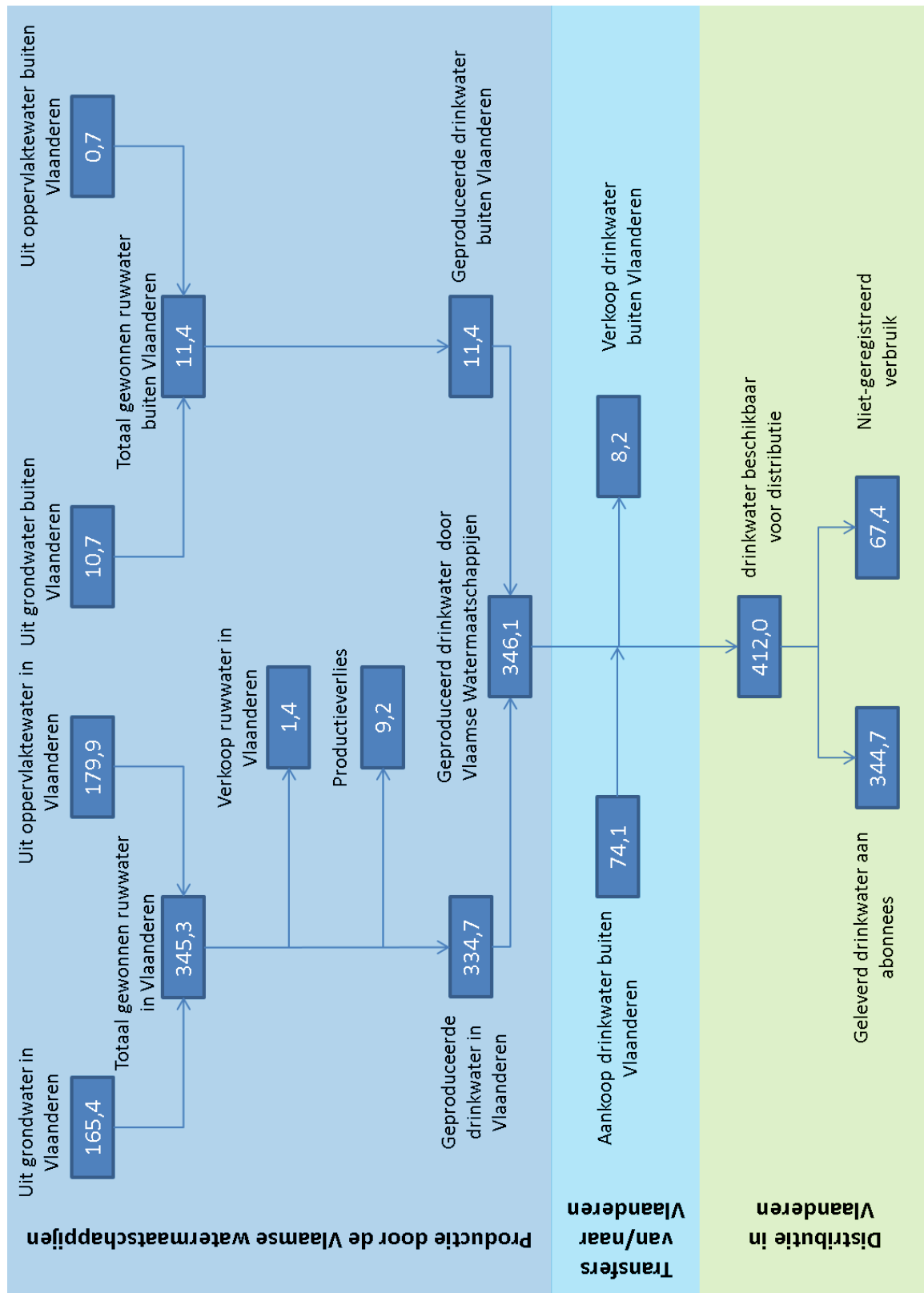
Figuur 1: Watermaatschappijen in Vlaanderen.

De openbare watervoorziening in Vlaanderen vertoont een **aantal kenmerken die van belang zijn voor de interpretatie van dit rapport:**

- **niet alle watermaatschappijen produceren zelf drinkwater;**
- **Vlaamse watermaatschappijen winnen en produceren drinkwater zowel in Vlaanderen als in het Waalse gewest;**
- **een aanzienlijk deel van het drinkwater dat in Vlaanderen wordt verdeeld wordt niet door een Vlaamse watermaatschappij geproduceerd maar aangekocht.**

2 Drinkwaterbalans 2013

Figuur 2 geeft de waterbalans 2013 voor Vlaanderen weer. De volumes zijn uitgedrukt in miljoen kubieke meter water. Een uitgebreidere bespreking volgt in de volgende subhoofdstukken.

Figuur 2: Waterbalans 2013 (volumes uitgedrukt in miljoen m³).

3 Productie door de Vlaamse drinkwatermaatschappijen

3.1 Winning van ruwwater

Voor de productie van drinkwater maken de Vlaamse watermaatschappijen gebruik van hetzij grondwater, hetzij oppervlaktewater.

Grondwater wordt door de Vlaamse waterschappijen in hoofdzaak gewonnen in Vlaanderen. Een beperkte hoeveelheid grondwater wordt echter nog steeds gewonnen in grondwaterwinningen gelegen in het Waalse gewest. Deze winningen dateren nog van voor de defederalisering van de organisatie van de openbare watervoorziening.

Oppervlaktewater wordt slechts door 3 watermaatschappijen (AWW, De Watergroep en in beperkte mate Vivaqua) gebruikt als ruwwater voor de productie van drinkwater. Het gewonnen oppervlaktewater door TMVW wordt verkocht als ruwwater aan andere afnemers dan drinkwatermaatschappijen.

Twee watermaatschappijen gebruiken hetzij oppervlaktewater (Pidpa), hetzij gezuiverd afvalwater (IWVA) om de grondwaterlagen kunstmatig aan te vullen. Deze volumes worden in de balans niet als dusdanig opgenomen

In 2013 wonnen de Vlaamse watermaatschappijen 357 miljoen m³ ruwwater. Van deze totale hoeveelheid wordt 345 miljoen m³ in Vlaanderen gewonnen. Daarvan is 48% afkomstig van grondwater en 52% afkomstig van oppervlaktewater.

Tabel 1 bevat het volume grondwater of oppervlaktewater dat gebruikt wordt voor de productie van drinkwater opgedeeld in water dat gewonnen wordt binnen of buiten Vlaanderen. Voor VIVAQUA wordt enkel de gewonnen hoeveelheid meegenomen die zij zelf verdelen in Vlaanderen. Het water dat Vivaqua via Brussel levert aan andere Vlaamse watermaatschappijen is hierin niet opgenomen, deze hoeveelheid wordt gerapporteerd via drinkwater transfer met naburige gewesten en landen (4.2).

TMVW en VIVAQUA winnen 11,5 miljoen m³ ruwwater buiten Vlaanderen. IWVB wint geen ruwwater.

AWW (143 miljoen m³), Pidpa (64 miljoen m³) en De Watergroep (127 miljoen m³) zijn de grootste ruwwaterwinners in Vlaanderen. Zij zorgen voor 94% van de winning van ruwwater.

Tabel 1: Gewonnen ruwwater (m³) per type water voor de productie van drinkwater door de Vlaamse watermaatschappijen.

Watermaatschappij	Grondwater in Vlaanderen	Grondwater buiten Vlaanderen	Oppervlaktewater in Vlaanderen	Oppervlaktewater buiten Vlaanderen	Totaal
AWW	0	0	142.690.424	0	142.690.424
De Watergroep	90.069.939	0	37.077.384	0	127.147.323
ISWa leden	6.868.048	0	0	0	6.868.048
IWVA	3.649.719	0	0	0	3.649.719
IWVB	0	0	0	0	0
Pidpa	63.868.185	0	0	0	63.868.185
TMVW	721.958	9.397.090	125.908	0	10.244.956
VIVAQUA ⁴	197.288	1.308.817	0	736.209	2.242.314
Vlaanderen	165.375.137	10.705.907	179.893.716	736.209	356.710.969

⁴ Voor VIVAQUA werd voor tabel 2 gebruik gemaakt van berekende waarden.

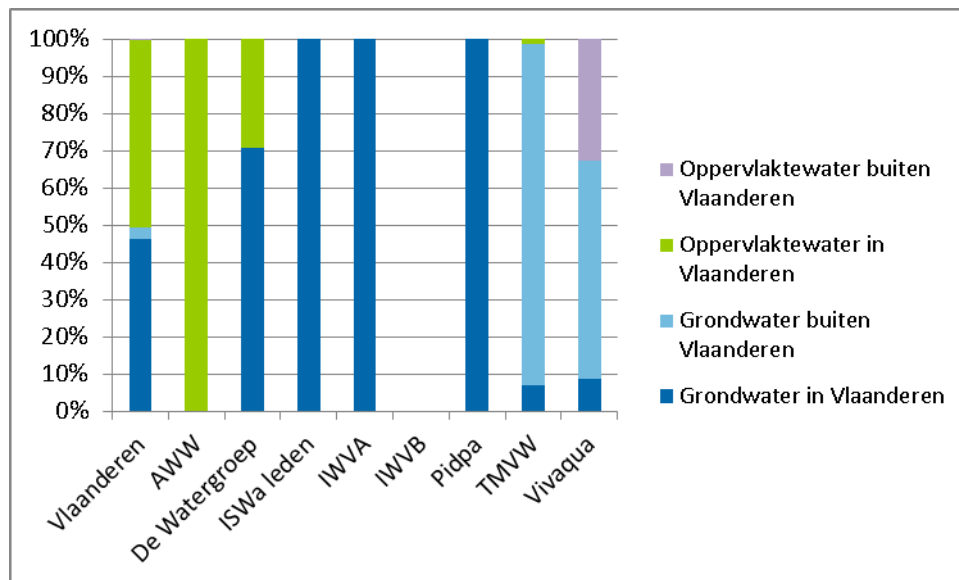
Tabel 2 vergelijkt de gewonnen hoeveelheid ruwwater tussen 2012 en 2013. In 2013 werd in totaal 2,3 miljoen m³ water minder gewonnen. Tussen de verschillende watermaatschappijen zien we grote verschillen. De Watergroep won in vergelijking met 2012 meer, net zoals IWVA en TMVW. AWW en Pidpa wonnen minder.

Tabel 2: Verschil van het gewonnen ruwwater (m³) voor het jaar 2013 ten opzichte van het jaar 2012.

Watermaatschappij	Grondwater in Vlaanderen	Grondwater buiten Vlaanderen	Oppervlaktewater in Vlaanderen	Oppervlaktewater buiten Vlaanderen	Totaal
AWW	0	0	-1.276.992	0	-1.276.992
De Watergroep	1.680.868	0	2.520.212	0	4.201.080
ISWa leden	7.038	0	0	0	7.038
IWVA	262.221	0	0	0	262.221
IWVB	0	0	0	0	0
Pidpa	-984.472	0	0	0	-984.472
TMVW	62.649	91.394	-7.268	0	146.775
VIVAQUA	175.209	-112.908	0	-63.510	-1.209
Vlaanderen	1.203.513	-21.514	1.235.952	-63.510	2.354.441

De Vlaams watermaatschappijen halen hun ruwwater voor 46,4% uit grondwaterwinningen in Vlaanderen, voor 3,0% uit grondwaterwinningen buiten Vlaanderen, voor 50,4% uit oppervlaktewater in Vlaanderen en voor 0,2% uit oppervlaktewater buiten Vlaanderen (figuur 3).

Uit een analyse per watermaatschappij (Figuur 3) blijkt dat er verschillende strategieën bestaan bij de watermaatschappijen. Zo wint AWW al zijn ruwwater uit oppervlaktewater. Pidpa, IWVA, VIVAQUA en de ISWa leden winnen enkel ruwwater uit grondwater. De andere watermaatschappijen winnen drinkwater uit grondwater én oppervlaktewater. Voor de TMVW is de hoeveelheid gewonnen uit oppervlaktewater zeer klein (1%). De Watergroep wint uit grondwater (71%) en uit oppervlaktewater (29%). IWVB heeft geen eigen winning en koopt al het water aan.

Figuur 3: Het aandeel (%) gewonnen water verdeeld over oppervlaktewater en grondwater, en verdeeld in en buiten Vlaanderen per watermaatschappij (2013).

3.2 Inkoop en verkoop van ruwwater

De Vlaamse watermaatschappijen kopen geen ruwwater in van andere watermaatschappijen of leveranciers. Tussen de Vlaamse watermaatschappijen wordt enkel drinkwater verhandeld.

In 2013 werd 1,4 miljoen m³ ruwwater verkocht (AWW 1,3 miljoen m³, TMVW 0,13 miljoen m³). Dat is slechts 0,41% van het totaal gewonnen ruwwater binnen Vlaanderen (345 miljoen m³). Dat ruwwater wordt niet verkocht aan andere watermaatschappijen maar wel aan andere afnemers die in of buiten Vlaanderen gelegen zijn.

3.3 Productie van drinkwater

Na het winnen van het ruwwater, volgt het productieproces waarin dit water wordt behandeld tot drinkwater dat voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen.

Klassiek gaat de behandeling van ruwwater tot drinkwater gepaard met een productieverlies.

3.3.1 Productie in 2013

Tabel 3 en Figuur 4 geeft het geproduceerde drinkwater weer per Vlaamse watermaatschappijen. Voor VIVAQUA wordt enkel de geproduceerde hoeveelheid meegenomen die zij zelf verdelen in Vlaanderen.

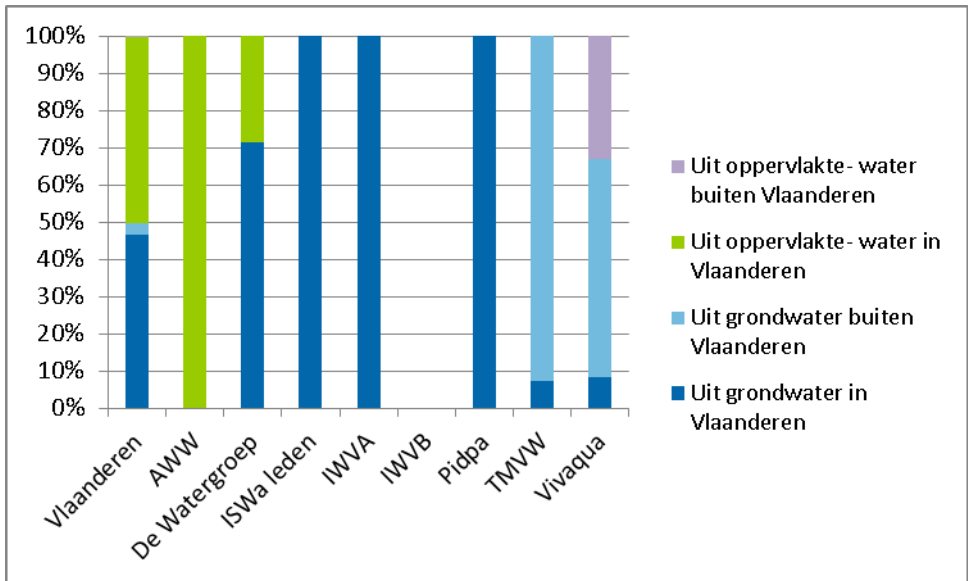
Tabel 3: Geproduceerd drinkwater (m³) door de Vlaamse watermaatschappijen.

Watermaatschappij	Uit grondwater in Vlaanderen	Uit grondwater buiten Vlaanderen	Uit oppervlaktewater in Vlaanderen	Uit oppervlaktewater buiten Vlaanderen	Totaal
AWW	0	0	138.493.875	0	138.493.875
De Watergroep	87.476.410	0	34.957.377	0	122.433.787
ISWa leden	6.815.285	0	0	0	6.815.285
IWVA	3.572.142	0	0	0	3.572.142
IWVB	0	0	0	0	0
Pidpa	62.470.248	0	0	0	62.470.248
TMVW	721.958	9.397.090	0	0	10.119.048
VIVAQUA ⁵	187.945	1.308.817	0	736.209	2.232.971
Vlaanderen	161.243.988	10.705.907	173.451.252	736.209	346.137.356

In 2013 produceerden de Vlaamse watermaatschappijen in totaal 346 miljoen m³ drinkwater. Daarvan wordt 49,7% geproduceerd uit ruwwater afkomstig van grondwater en 50,3% afkomstig uit oppervlaktewater.

Binnen Vlaanderen produceren de watermaatschappijen in totaal 334,7 miljoen m³ drinkwater. Dat komt overeen met 97% van de totale eigen productie. Daarvan wordt 173,5 miljoen m³ (52%) geproduceerd uit oppervlaktewater en 161,3 miljoen m³ (48%) uit grondwater.

⁵ Voor VIVAQUA werd voor tabel 4 gebruik gemaakt van berekende waarden. Enkel de hoeveelheid drinkwater die effectief in Vlaanderen door Vivaqua wordt verdeeld, wordt in rekening genomen.

Figuur 4: Het aandeel (%) geproduceerd water per watermaatschappij.

Buiten Vlaanderen wordt door de Vlaamse watermaatschappijen slechts 11,4 miljoen m³ drinkwater geproduceerd. 10,7 miljoen m³ (94%) wordt geproduceerd uit grondwater en 0,7 miljoen m³ (6%) uit oppervlaktewater.

Tabel 4 vergelijkt de geproduceerde hoeveelheid drinkwater in het jaar 2013 met dat van het jaar 2012. In 2013 werd in totaal ongeveer 1 miljoen m³ minder drinkwater geproduceerd dan in 2012. Vooral AWW en Pidpa produceerden in 2013 minder drinkwater.

Tabel 4: Verschil van het geproduceerde drinkwater (m³) voor het jaar 2013 ten opzichte van het jaar 2012.

Watermaatschappij	Uit grondwater in Vlaanderen	Uit grondwater buiten Vlaanderen	Uit oppervlaktewater in Vlaanderen	Uit oppervlaktewater buiten Vlaanderen	Totaal
AWW	0	0	-1.348.698	0	-1.348.698
De Watergroep	714.187	0	195.656	0	909.843
ISWa leden	7.876	0	0	0	7.876
IWVA	184.644	0	0	0	184.644
IWVB	0	0	0	0	0
Pidpa	-962.541	0	0	0	-962.541
TMVW	62.649	91.394	0	0	154.043
VIVAQUA	172.064	-112.908	0	-63.510	-4.354
Vlaanderen	178.879	-21.514	-1.153.042	-63.510	-1.059.187

3.3.2 Productieverlies in 2013

Tabel 5 geeft het productieverlies in 2013 voor de verschillende watermaatschappijen weer voor wat betreft de productieactiviteit in Vlaanderen.

In 2013 ging 9,2 miljoen m³ water verloren of te wel 2,7% van het gewonnen ruwwater. In Vlaanderen gaat water verloren tijdens het productieproces. Buiten Vlaanderen is er geen productieverlies omdat de winningen hier met spoelwaterrecuperatie zijn uitgerust.

Tabel 5: Productieverlies (m³) en het % ruwwater dat verloren tijdens het productieproces binnen Vlaanderen.

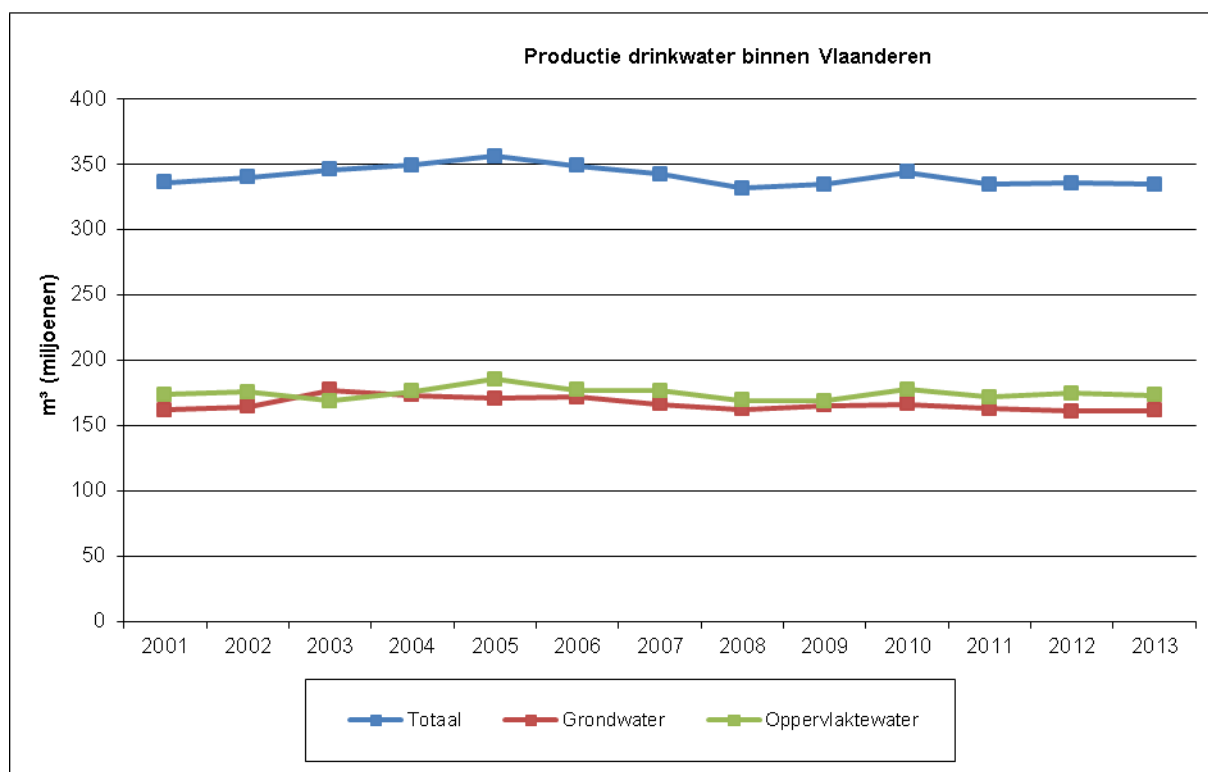
Watermaatschappij	Productieverlies	% ruwwater verloren t.o.v. gewonnen ruwwater
AWW	2.907.701	2,0
De Watergroep	4.713.536	3,7
ISWa leden	52.763	0,8
IWVA	77.577	0,9
IWVB	0	-
Pidpa	1.397.937	2,2
TMVW	0	0,0
VIVAQUA*	9.343	4,7
Vlaanderen	9.158.857	2,7

* Dit bevat enkel het productieverlies van het waterproductiecentrum van Zaventem.

Enkel TMVW en Vivaqua produceren drinkwater uit ruwwater dat gewonnen wordt buiten Vlaanderen. De winning van TMVW is uitgerust met een spoelwaterrecuperatie. Voor VIVAQUA is het niet mogelijk om het productieverlies voor het totaal aan drinkwater dat voor Vlaanderen wordt geproduceerd te begroten.

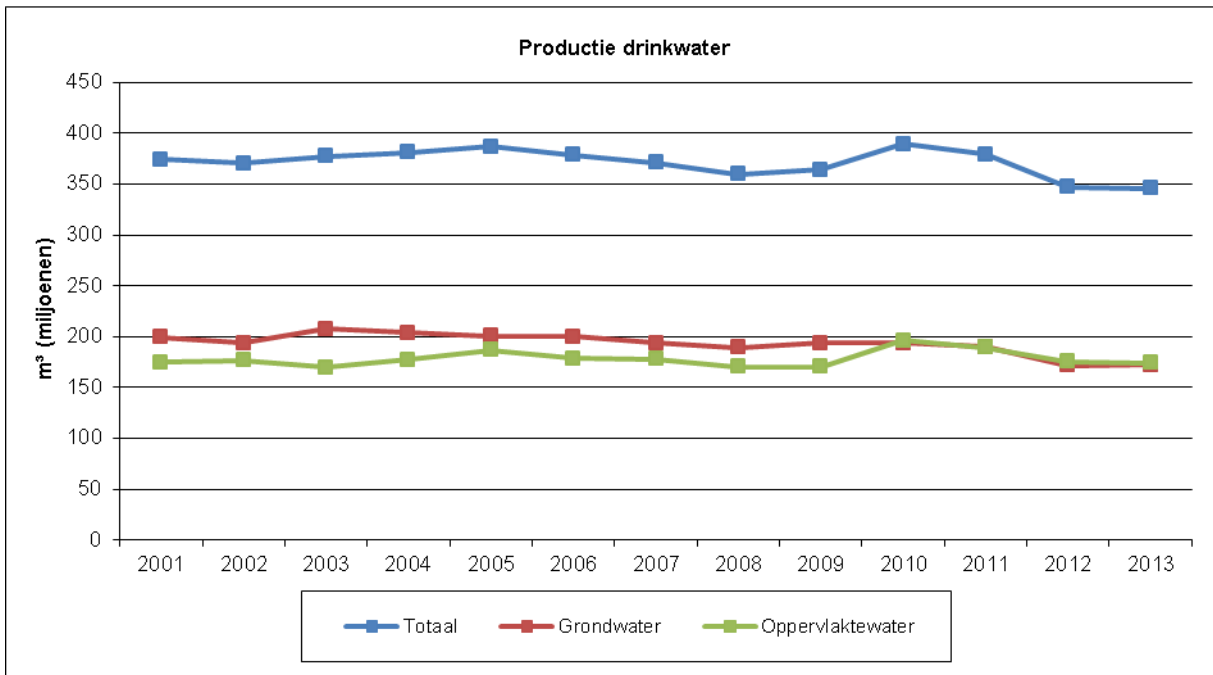
3.3.3 Langetermijntrends

De totale productie van drinkwater geproduceerd door Vlaamse watermaatschappijen over de periode 2001 tot en met 2013 is weergegeven in Figuur 5.

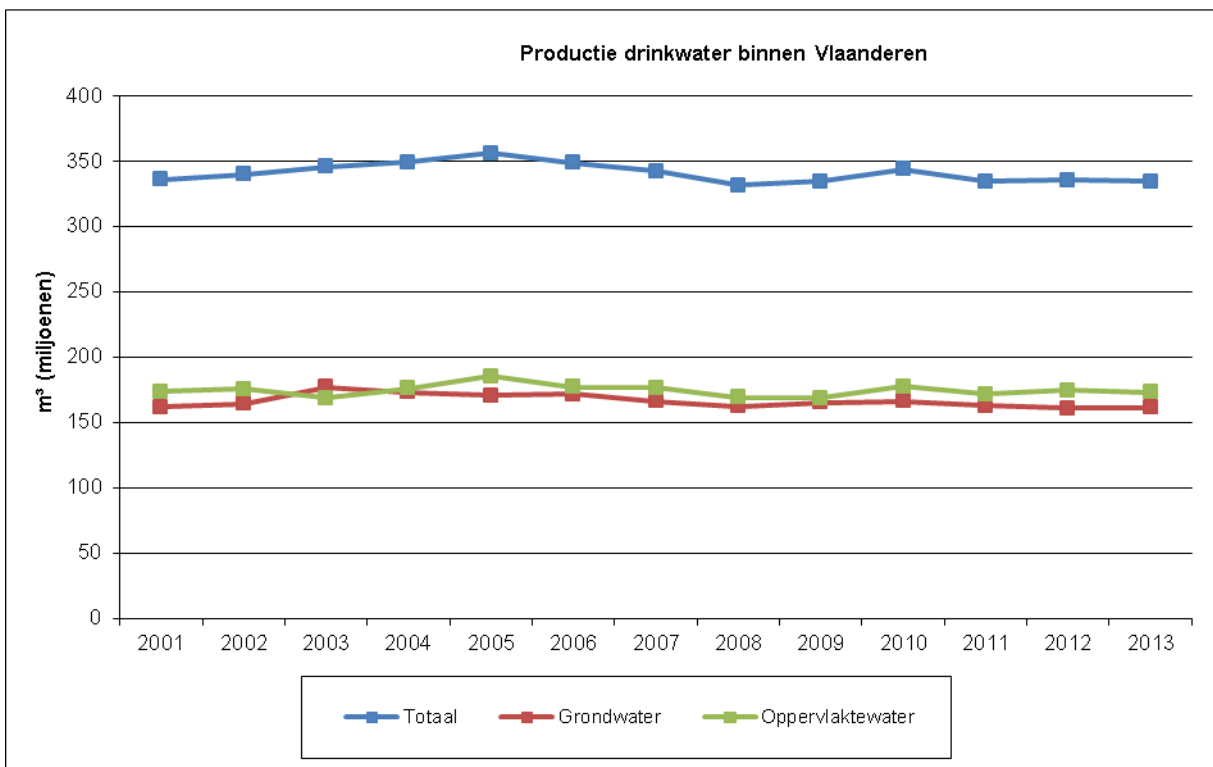

Figuur 6: geeft de productie van drinkwater binnen Vlaanderen weer en Figuur 7 geeft de productie van drinkwater buiten Vlaanderen weer.

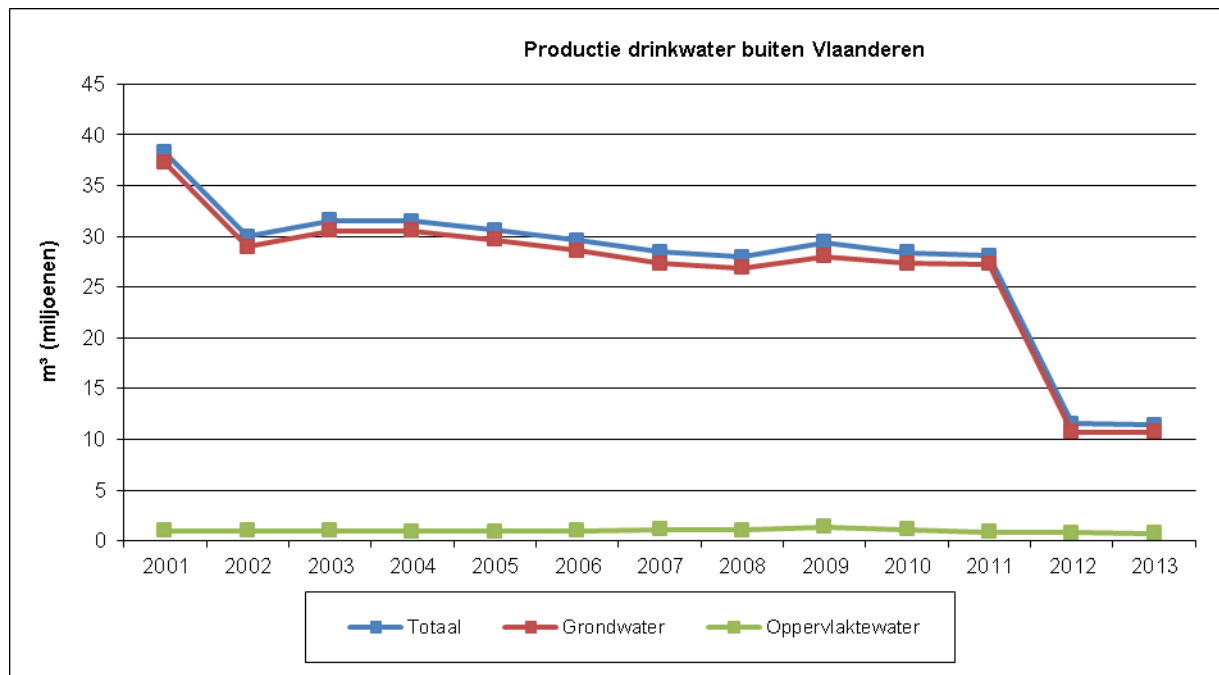
Uit de totaalproductie (Figuur 5) kan worden vastgesteld dat tussen 2001 en 2013 7,5% minder drinkwater geproduceerd is. 2013 is het jaar met de laagste productie van drinkwater in deze periode.

Figuur 5: Gegevens totale productie drinkwater (m³) door Vlaamse watermaatschappijen, opgesplitst in oppervlakte- en grondwater, tussen 2001 en 2013.

Figuur 6: Gegevens productie drinkwater (m³) binnen Vlaanderen, opgesplitst in oppervlakte- en grondwater, tussen 2001 en 2013.

Figuur 7: Gegevens productie drinkwater (m³) buiten Vlaanderen, opgesplitst in oppervlakte- en grondwater, tussen 2001 en 2013.

Sinds 2001 werd 13,8 % minder drinkwater geproduceerd uit grondwater en 0,5 % minder drinkwater uit oppervlaktewater.

De productiedaling is te verklaren door een daling van productie uit grondwater buiten Vlaanderen. De Watergroep verkocht een aantal van zijn grondwaterwinningen aan de Société Wallone Des Eaux SWDE). De Watergroep koopt dit water nu aan bij SWDE. De productie binnen Vlaanderen blijft al enkele jaren nagenoeg constant.

4 Drinkwatertransfer binnen / buiten Vlaanderen

4.1 Aankoop en verkoop binnen Vlaanderen

De verschillende watermaatschappijen kopen en verkopen onderling drinkwater. Dit is het resultaat van verschillende factoren zoals de historische keuzes tijdens de uitbouw van het openbaar waterdistributienetwerk en beperkingen rond aanwezigheid van kwalitatief goed grondwater of oppervlaktewater.

Tabel 6 geeft voor 2013 de aankoop en verkoop van drinkwater tussen de Vlaamse watermaatschappijen.

Daaruit blijkt dat TMVW veel drinkwater aankoopt bij andere watermaatschappijen binnen Vlaanderen (voornamelijk bij AWW) en hiervan een groot deel verkoopt aan andere watermaatschappijen binnen Vlaanderen. TMVW beschikt namelijk over distributie-infrastructuur van Brussel tot Oostende.

AWW verkoopt grote hoeveelheden water aan de andere watermaatschappijen binnen Vlaanderen.

Knokke-Heist (lid van ISWa) en IWVB kopen veel drinkwater aan. Bij Knokke-Heist is de productie onvoldoende om aan de vraag van hun abonnees te voldoen. IWVB beschikt niet over een eigen productie.

Tabel 6: Aankoop en verkoop van drinkwater (m³) binnen Vlaanderen.

Watermaatschappij	Aankoop	Verkoop
AWW	980.228	44.176.184
De Watergroep	14.527.149	4.858.791
ISWa leden	2.689.555	4.869
IWVA	230.732	73.512
IWVB	1.710.170	0
Pidpa	3.013.071	1.159.448
TMVW	39.383.280	12.184.457
Totaal	62.534.185	62.457.261

4.2 Aankoop en verkoop met naburige gewesten en landen

Verschiedende watermaatschappijen kopen drinkwater aan uit het naburige gewest of het buurland of verkopen er drinkwater. Dit is eveneens het gevolg van de bovenvermelde factoren die de transfer tussen de Vlaamse watermaatschappijen onderling verklaren.

Vooraf de transfers tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel zijn opvallend. Dit is het gevolg van de keuze uit het verleden rond de opbouw van de openbare watervoorziening in België. De grote uitbouw ervan dateert van voor de defederalisering.

4.2.1 Data 2013

Tabel 7 geeft de drinkwater transfer van en naar Wallonië weer. Enkel De Watergroep koopt drinkwater aan in Wallonië. Het betreft ongeveer 27 miljoen m³ drinkwater in 2013.

De verkoop aan Wallonië is veel kleiner, zo'n 5 miljoen m³.

Tabel 7: Aankoop en verkoop van drinkwater (m³) in Wallonië.

Watermaatschappij	Aankoop	Verkoop
De Watergroep	26.981.436	3.806.858
TMVW	0	1.228.282
Totaal	26.981.436	5.035.140

Tabel 8 geeft de aankoop en de verkoop van drinkwater met Brussel weer. IWVB en TMVW kopen samen 44 miljoen m³ drinkwater in Brussel bij VIVAQUA.

Tabel 8: Aankoop en verkoop van drinkwater (m³) in Brussel.

Watermaatschappij	Aankoop	Verkoop
De Watergroep	17.692	0
IWVB	11.596.345	0
TMVW	32.446.309	0
Totaal	44.060.346	0

Een aantal watermaatschappijen koopt en verkoopt drinkwater in Nederland (Tabel 9) en Frankrijk (Tabel 10). Dat zijn relatief kleinere hoeveelheden in vergelijking met de aan- en verkoop tussen de Belgische gewesten.

Tabel 9: Aankoop en verkoop van drinkwater (m³) in Nederland.

Watermaatschappij	Aankoop	Verkoop
AWW	0	3.129.370
De Watergroep	202.495	0
Pidpa	1.954	0
TMVW	2.007.524	0
Totaal	2.211.973	3.129.370

Tabel 10: Aankoop en verkoop van drinkwater (m³) in Frankrijk.

Watermaatschappij	Aankoop	Verkoop
IWVA	806.153	0
Totaal	806.153	0

Tabel 11 geeft het overzicht van de drinkwater transfer van Vlaanderen met de naburige gewesten en landen weer. Hieruit volgt dat Vlaanderen in totaal 74,1 miljoen m³ drinkwater aankoopt buiten Vlaanderen en 8,2 miljoen m³ verkoopt buiten Vlaanderen.

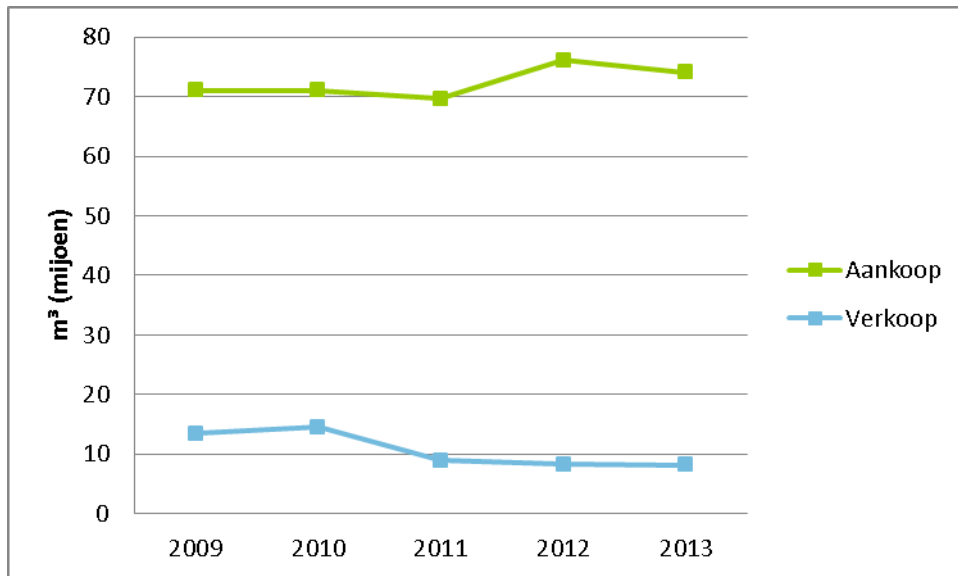
Tabel 11: Drinkwater transfer van Vlaanderen met de naburige gewesten en landen.

Naburig gewest of land	Aankoop	Verkoop
Wallonië	26.981.436	5.035.140
Brussel	44.060.346	0
Nederland	2.211.973	3.129.370
Frankrijk	806.153	0
Totaal	74.059.908	8.164.510

4.2.2 Trends

Figuur 8 geeft de drinkwater transfer weer van de watermaatschappijen in Vlaanderen met de naburige gewesten en landen in de periode 2009 – 2013. De trends van aan- en verkoop kunnen pas betrouwbaar worden opgemaakt vanaf 2009.

De aankoop van drinkwater van de naburige gewesten en landen bleef constant in de periode 2009-2011. De stijging tussen 2011 en 2012 is te verklaren doordat De Watergroep tot 2011 hun winning in Wallonië zelf exploiteerde en in 2012 werd die overgedragen aan SWDE. De Watergroep koopt het water nu aan bij SWDE.

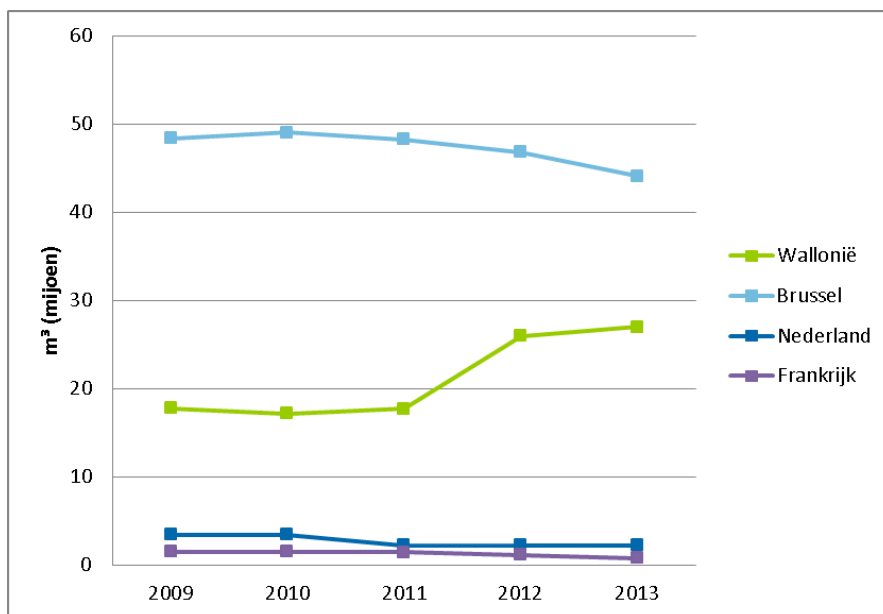

Figuur 8: Drinkwater transfer van watermaatschappijen in Vlaanderen met de naburige gewesten en landen.

Voor de trend op vlak aankoop van de drinkwater uit naburige gewesten en landen is interessant om op te volgen (Figuur 9). De totale aankoop geeft immers een idee van de afhankelijkheid van naburige gewesten en landen voor de openbare watervoorziening.

Sinds 2011 stijgt de aankoop van drinkwater uit Wallonië. Dit is te verklaren doordat de Watergroep tot 2011 hun winning in Wallonië zelf exploiteerde en in 2012 werd die overgedragen aan SWDE.

De aankoop van drinkwater uit Brussel, Nederland en Frankrijk daalt in beperkte mate. Dit kan verklaard worden doordat de watermaatschappijen in Vlaanderen beslist hebben om minder afhankelijk te zijn van de watertransfer vanuit de naburige gewesten en landen.

Figuur 9: Evolutie van de aankoop van drinkwater uit naburige gewesten en landen

5 Distributie van drinkwater

5.1 Drinkwaterlevering en gebruik

5.1.1 Data 2013

Het drinkwater dat de Vlaamse watermaatschappijen produceren of aankopen wordt uiteindelijk geleverd aan zowel huishoudelijke als niet-huishoudelijke abonnees.

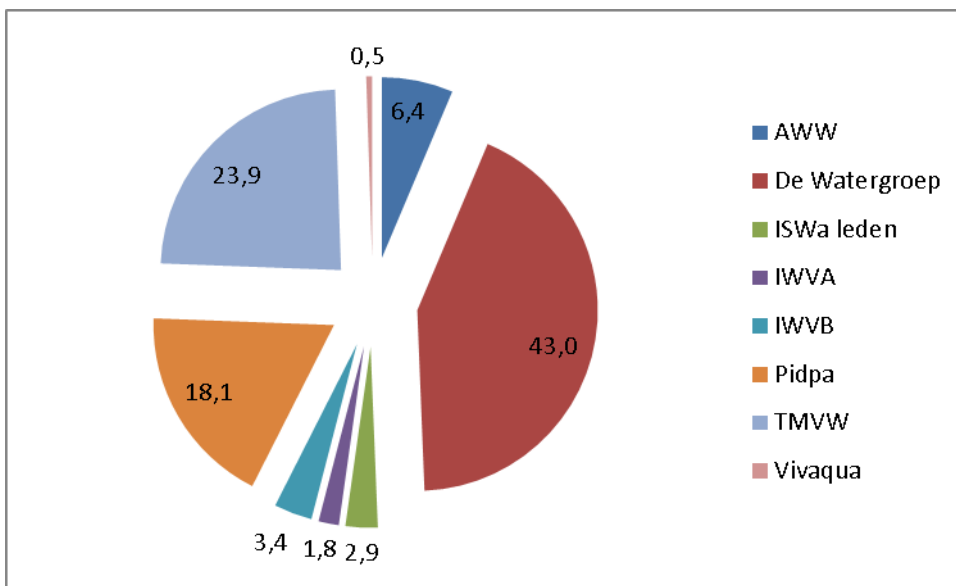
In totaal zijn er in 2013 in Vlaanderen zo'n 2,9 miljoen abonnees die gebruik maken van de openbare watervoorziening.

In Tabel 12 worden voor 2013 per watermaatschappij het aantal abonnees weergegeven. De Watergroep heeft het hoogste aantal abonnees.

Tabel 12: Aantal abonnees per watermaatschappij in 2013

Watermaatschappij	Aantal abonnees
AWW	181.583
De Watergroep	1.222.908
ISWa leden	58.829
IWVA	51.772
IWVB	97.404
Pidpa	515.489
TMVW	679.630
VIVAQUA	14.869
Vlaanderen	2.845.416

Figuur 10 geeft het aandeel abonnees weer per watermaatschappij. De Watergroep, TMVW en Pidpa voorzien 85% van de abonnees in Vlaanderen van drinkwater.

Figuur 10: Het aandeel abonnees per watermaatschappij in Vlaanderen.

Het totale volume geleverd aan de abonnees bedraagt in 2013 345 miljoen m³. Gemiddeld per abonnee komt dit neer op 121 m³.

Het aantal abonnees is de som van de huishoudelijke en niet-huishoudelijke abonnees.

Van de totale hoeveelheid die geleverd wordt is 61,1 % voor huishoudelijke abonnees en 38,9 % voor de niet-huishoudelijke.

Tabel 13 geeft per watermaatschappij het volume geleverd drinkwater aan huishoudelijke abonnees weer in Vlaanderen. Tabel 14 geeft het volume geleverd drinkwater aan niet-huishoudelijke abonnees.

Het gemiddeld volume drinkwater per huishoudelijke abonnee in Vlaanderen geleverd door de drinkwatermaatschappijen bedraagt 80 m³.

Voor AWW (179 m³), IWVB (92 m³) en Vivaqua (104 m³) ligt dit volume boven het gemiddelde voor Vlaanderen. Een mogelijke verklaring is dat in en rond Antwerpen en rond Brussel veel collectieve bemetering aanwezig is. Hierdoor hebben AWW, IWVB en Vivaqua een beperkt aantal huishoudelijke abonnees in vergelijking met andere watermaatschappijen. Een appartementsgebouw met meerdere wooneenheden en met slechts één watermeter is slechts één abonnee.

IWVA heeft een zeer laag gemiddeld geleverde hoeveelheid drinkwater per abonnee. Het distributiegebied is redelijk klein en situeert zich langs de westkust, een zone die gekenmerkt wordt door een hoge concentratie aan 2de verblijven.

Tabel 13: Geleverd drinkwater (m³) aan huishoudelijke abonnees in Vlaanderen.

Watermaatschappij	m ³ geleverd	Aantal abonnees	m ³ per abonnee
AWW	32.503.876	181.505	179
De Watergroep	80.523.549	1.114.131	72
ISWa leden	5.702.002	72.658	78
IWVA	2.142.029	44.523	48
IWVB	8.368.596	91.321	92
Pidpa	42.396.500	499.070	85
TMVW	37.488.262	607.359	62
VIVAQUA	1.466.766	14.159	104
Vlaanderen	210.591.579	2.624.726	80

De gemiddelde hoeveelheid water dat wordt geleverd aan een niet-huishoudelijke abonnee bedraagt op niveau Vlaanderen 615 m³ (Tabel 14). Voor AWW valt de zeer hoge gemiddelde hoeveelheid per niet-huishoudelijke abonnees op. Dit is te verklaren doordat in de haven van Antwerpen een aantal grote watergebruikers zijn.

Tabel 14: Geleverd drinkwater (m³) aan niet-huishoudelijke abonnees in Vlaanderen

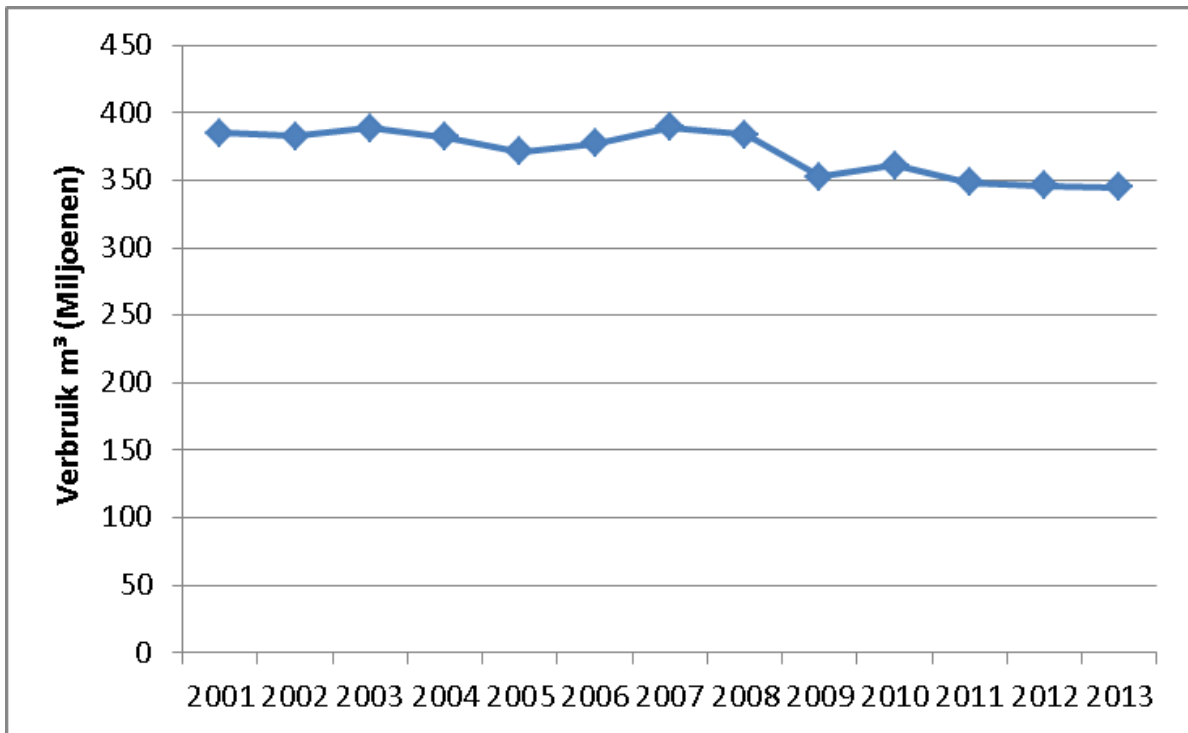
Watermaatschappij	m ³ geleverd	Aantal abonnees	m ³ per abonnee
AWW	52.393.829	78	671.716
De Watergroep	40.994.050	108.777	377
ISWa leden	1.805.236	9.103	198
IWVA	1.871.895	7.249	258
IWVB	2.105.436	6.083	346
Pidpa	15.293.759	16.419	931
TMVW	19.206.845	72.271	266
VIVAQUA	475.718	710	670
Vlaanderen	134.146.769	220.690	608

5.1.2 Langetermijn trends

Figuur 11 geeft het volume drinkwater weer dat tussen 2001 en 2013 geleverd is aan alle abonnees (huishoudelijk en niet-huishoudelijk).

Over een tijdspanne van 12 jaar blijkt dat er 40,4 miljoen m³ drinkwater minder geleverd is. Dit komt overeen met een daling van 10,5 %.

Ook in 2013 is de totale hoeveelheid geleverd water verder gedaald en zit op het laagste peil sinds 2001.

Figuur 11: Evolutie volume (m³) geleverd drinkwater tussen 2001 en 2013.

5.2 Niet-geregistreerd verbruik

5.2.1 Data 2013

Tabel 15 geeft het niet-geregistreerde verbruik van het drinkwater per watermaatschappij in Vlaanderen weer. Het niet-geregistreerde verbruik omvat het niet-gefactureerde verbruik en de lekverliezen. Onder niet gefactureerd verbruik valt het watergebruik door de brandweer, door de gemeentediensten, voor het spoelen van leidingen, ...

In 2013 bedroeg het totale niet-geregistreerde verbruik in Vlaanderen 67,4 miljoen m³. Het totale volume niet-geregistreerd verbruik in Vlaanderen maakt 18,4% uit van het volume drinkwater dat gepompt wordt in het distributienetwerk.

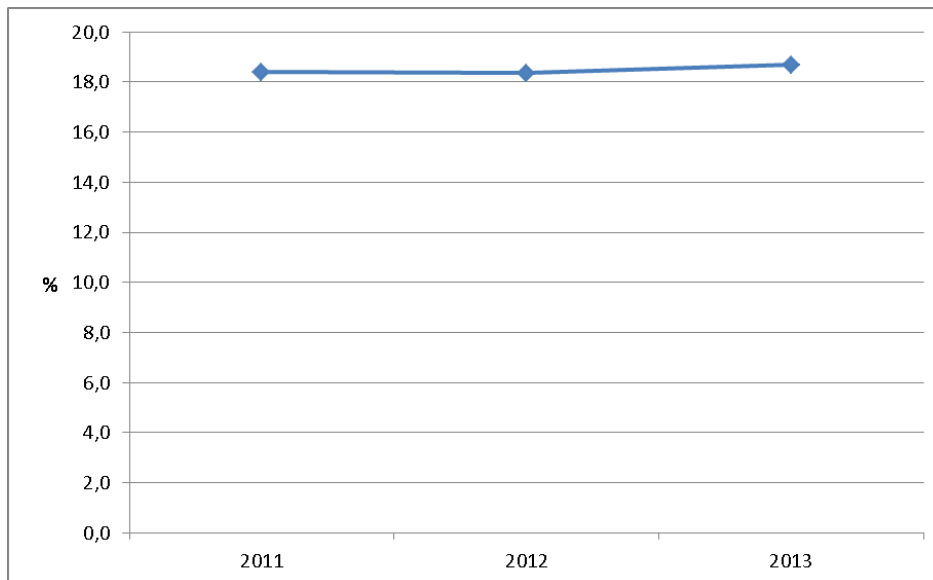
Voor een aantal watermaatschappijen ligt het niet-geregistreerde verbruik boven het Vlaamse gemiddelde, namelijk voor De Watergroep (22%), ISWa-leden (21%), IWVB (21,3%) en TMVW (19,9%).

Tabel 15: Niet-geregistreerd verbruik (m³) drinkwater in Vlaanderen.

Watermaatschappij	m ³ niet geregistreerde verbruik drinkwater	% niet geregistreerde verbruik t.o.v. input distributie
AWW	7.270.844	15,2
De Watergroep	33.979.311	21,9
ISWa leden	1.992.733	21,0
IWVA	521.591	11,5
IWVB	2.832.483	21,3
Pidpa	6.635.566	10,3
TMVW	13.848.315	19,9
VIVAQUA	290.487	13,0
Vlaanderen	67.371.330	18,4

5.2.2 Trends

Figuur 12 geeft de cijfers van 2011, 2012 en 2013 van het niet-geregistreerd verbruik ten opzichte input in de distributie. Hieruit blijkt dat het niet-geregistreerd verbruik constant blijft.

Figuur 12: Evolutie van het % niet geregistreerd verbruik t.o.v. input distributie.

6 Conclusies

- In 2013 wordt 345 miljoen m³ ruwwater gewonnen binnen Vlaanderen, waarvan 48% uit grondwater en 52% uit oppervlaktewater. 11,4 miljoen m³ ruwwater wordt buiten Vlaanderen gewonnen.
- De zeven watermaatschappijen produceren in 2013 binnen Vlaanderen 335 miljoen m³ drinkwater. Daarvan wordt 48% drinkwater geproduceerd uit grondwater en 52% drinkwater uit oppervlaktewater. 11,4 miljoen m³ drinkwater wordt buiten Vlaanderen geproduceerd.
- Sinds 2001 wordt er 7,5% minder drinkwater geproduceerd. 2013 is het jaar met de laagste productie.
- In 2013 ging er 9 miljoen m³ ruwwater verloren tijdens het productieproces. Dit is 2,7% van de totale hoeveelheid gewonnen ruwwater.
- Binnen Vlaanderen kopen en verkopen de Vlaamse watermaatschappijen onderling 62,5 miljoen m³ drinkwater.
- De aankoop van drinkwater door Vlaamse watermaatschappijen van buiten Vlaanderen bedraagt 74 miljoen m³. De Vlaamse watermaatschappijen verkopen 8 miljoen m³ drinkwater buiten Vlaanderen.
- In Vlaanderen wordt door de watermaatschappijen 345 miljoen m³ drinkwater geleverd aan de abonnees (huishoudelijke en niet-huishoudelijke abonnees). 211 miljoen m³ drinkwater wordt geleverd aan huishoudelijke abonnees. De gemiddelde hoeveelheid geleverde drinkwater per huishoudelijke abonnee bedraagt 80 m³.
- Over de periode 2001-2013 daalt de levering van drinkwater met 40 miljoen m³ (10,5%).
- 67 miljoen m³ (of zo'n 18% ten opzichte van inputdistributie) was het niet-geregistreerde verbruik in 2013. Tussen 2011 en 2013 zijn deze cijfers nagenoeg constant.